

Digitized by the Internet Archive
in 2013

LEABHAR CHEIST

AIR

UACHDARANACHD AGUS OIDEAS

NA

H-EAGLAIS CLÉIREACHAIL;

(NO, EAGLAIS NA H-ALBA.)

EADAR-THEANGAICHTE GU GAELIC, (LE CEAD NAN ùGHDAIREAN,) O'N NAOIDH-EAMH CLODH-BHUALADH DO 'N LEABHAR 'S A' BHEURLA.

“ Feuch dhoibh dreach an tighe agus a chumachd, agus a dhol a mach agus a theachd a stigh, agus 'uile choslas agus 'uile òrduighean, agus 'uile dheilbh, agus 'uile reachdan, agus sgrìobh e 'n an seal:adh, a chum gu 'n coimhid iad 'uile dhreach agus 'uile òrduighean agus gu'n dean siad iad.”—ESECIEL. xliii. 2.

GLASGOW:
PUBLISHED BY DUNCAN MACVEAN.

MDCCCXLIII.

ROIMH-RÀDH.

CHA'N 'eil Ughdairean an Leabhair Cheist so 'g a chur a mach le rùn mhi-sheirceil do Chriosduidhibh a tha do dh' atharrachadh aidmheil; ni mò tha iad 'g a chur a mach a dhùsgadh chonns-poidean; ach, air son nan aobhar so a leanas:—

1. Ann an làithibh bharailean iorghuilleach, mar an là 'n diugh, mheasadh leo gu 'n robh e 'n a ni cudthromach ro-fheumail do 'n Eaglais Chléireachail, gu 'm biodh a luchd-comuinn, gu h-àraidh an t-àl òg a tha 'g éirigh suas, làn fhoghlumte ann an teagasgaibh bunaiteach a suidheachaidh, mar tha iad sin stéidhichte air focal Dhé, agus sònruichte, eadar-dhealaichte o' chàch.

2. Tha iad a' meas nam barailean a ta iomadh deònach a chumail suas, neo-sgrìobtuireil; agus uime sin, *mearachdach*—nach 'eil Riaghailt àraidh air bith mu uachdaranachd Eaglais agus Oideas do Shuidheachadh Nèamhaidh, agus gu 'm feud na h-Eaglaisean na Riaghailtean a 's ro-ìomchuidh a chithear leo féin, ge b' e air bith iad, a chleachdamh.

3. Tha iad a' creidsinn gu 'm bheil glòir Chriosd, farsuingeachd a Rìoghachd agus, slàint' anama dhaoine an dlùth-dhàimh ri ministereilachd dhìlis, òrduighean, agus a reachdan, do réir na Riaghailt-Uachdaranachd a shuidhich e féin 'n a fhocal.

Roimh-Ràdh, an t-Sèathamh cur a mach.

Ann an cur a mach an t-Sèathamh chlòdh-bhualadh do n Leabhran bheag so, tha sinn 'g a mheas mar ar dleasdanas ar buidheachas a nochdadh do Dhia, a thug air, le a bheannachd, gu 'n do shoirbhich e co maith. Chaidh, cheana, cùig clòdh-bhualaidhean lìonmhor dheth a reic, a' deanamh suas gu léir, fichead mìle leabhar, agus air do 'n ath-chlòdh-bhualadh a bhì fathast 'g a iarruidh, chaidh an leabhar, le ro-aire, a leasachadh, agus a measg nithe eile, chaidh a chur ris as ùr caibideil air comh-leantanas nan abstol, ni, a réir coltais, a ta 'n t-àm so gu mòr ag iarruidh. Tha sinn ag earbsadh gu 'm bi so feumail do dh' iomadh. Tha sinn cheana dearbhata, nach bi na h-oidhirpean caoimhneil a ghnàthaichear gu a chraobh-sgaoileadh air sheòl 's am bith fann, air chor 's gu'm bi oideas agus uachdaranachd, co maith ri teagasgaibh agus Riaghailtean na h-Eaglais Cléireachail air an deanamh aithnichte mòran ni's farsuinge, agus a luach ni 's mò air a thuigsinn.

An Giblin, 1840.

* * * This little Book,—“A Catechism of the Government and Discipline of the Presbyterian Church,”—has been so much esteemed, that 60,000 copies of it have been sold. It has been translated into French and Dutch; and now into *Gaelic*, for the use of Highlanders at home and abroad.

This translation has been revised and corrected by an eminent Clergyman of the Church of Scotland.

GLASGOW, *February*, 1843.

LEABHAR CHEIST, &c.

CAIB. I.

RIAGHLADH NA H-EAGLAIS.

I. CÌOD e tha air a chiallachadh le Eaglais Chrìosd?

Aon chuid a shluagh saoirte gu h-ìomlan, no na h-uile' tha 'g aideachadh a bhi 'n an Crìosduidhibh, air talamh, agus an clann. Eph. v. 25, 26: "Ghràdhaich Crìosd an Eaglais, agus thug se e féin air a son, chum gu 'n naomhaicheadh, agus gu'n glanadh, e i le ionnlad an uisge tre an fhocal." Gníomh. ii. 39, 47, "Oir a ta an gealladh dhuibh-sa, agus do bhur cloinn. Agus chuir an Tighearn gach là ris an Eaglais an dream a thèaruinear."

II. Cia mar tha 'n Eaglais anns an t-seadh choitchionn so, a ghnàth air a h-eadar-dhealachadh?

Mar an Eaglais fhaicsinneich, agus neo-fhaicsinneich; tha an Eaglais neo-fhaicsinneach a' gabhail a stigh naomh-shluagh Dhé gu h-ìomlan air nèamh agus air talamh. Eabh. xii. 23. "làn choimhthional agus eaglais nan ceud-ghin, a tha sgrìobhta 's na nèamhaibh:" agus an Eaglais fhaicsinneach, gach uile shluagh a tha ag aidmheil na firinn gu follaiseach mar a ta i ann an Iosa. Taisb. ii. 12,—15: "Agus chum aingil na h-Eaglais 'a ta ann an Pergamos, sgrìobh,—a ta thu a' cumail m' ainme-sa gu daingean, agus cha d' àicheadh thu 'mo chreidimh—ach tha agad an sin an dream a tha cumail teagaisg Bhalaaim, ni a's fuathach leam-sa."

III. Am bheil aig an fhocal Ghreugais (*Ecclesia*) a tha air eadar-theangachadh Eaglais, anns na Sgrìobtuiribh seadh air bith eile, ach an dithis ud a mhàin?

Tha;—tha e air a ghnàthachadh ann an iomadh seadh. Tha e a' ciallachadh:—'s a' cheud àit, Co-chruinneachadh coitchionn 's am bith, no coimhthional sluaigh. Gníomh. xix. 32: "oir bha an coimhthional (*ecclesia*) troimh a chéile." 2 Comh-chruinneachadh luchd-comhairle ceartais. Gníomh. xix. 39: "Ma tha ceist 's am bith agaibh mu nithibh eile, réitichear sin ann an coimhthional dligheach," (*ecclesia*); no luchd-riaghlaidh eaglais. Matt. xviii. 17: "Innis do 'n Eaglais e," &c., (*ecclesia*.) Tha 'n eaglais air a deanamh suas do luchd-riaghlaidh agus an dream a ghabh riaghladh. Eabh. xiii. 17. Agus a réir òrduigh gach comuinn deadh-riaghailteach tha gearana air an cur an làthair an luchd-riaghlaidh. B' ionann is mar bha ann an sionagogaibh eaglais nan Iùdhach; agus, uime sin, mar labhradh le'r Tighearna, agus air a thuigsinn le a dheiscioblaibh, tha am focal Eaglais anns an rann so a' ciallachadh luchd-riaghlaidh. 3. Coimhthional sònraichte 's am bith do Chrìosduidhean. Col: iv. 15: "Agus air an eaglais a tha 'n a thigh."

4. Iomadh coimhthional, no iomadh eaglais air am meas mar aon, fo 'n aon riaghladh choitchionn. I Cor. 1, 2: "'Chum EAGLAIS Dhé a ta ann an Corintus;" coimeas ri xiv. 34, "Biodh bhur mnàì 'n an tosd 's na H-EAGLAISIBH." Mar an ceudna Gniomh. viii. 1: "An Eaglais a bha ann an Ierusalem," air a choimeas ri xxi. 20. *Cia lion mìle* (no mar anns a' cheud chàin,) *miriads*. Is e miriad deich mìle. B' éigin gu 'n d' rinn iomadh *miriad* iomadh coimhthional ann an Ierusalem, gu h-uile air an gairm, an Eaglais, fo riaghladh nan abstol agus nan sean-airean, Gniomh. xv. 6 agus xvi. 4.

IV. Am bheil e 'n a aobhar suarach, ciod i an Eaglais da 'm buin sinn?

Cha 'n 'eil. 'S e ar dleasdanas sinn féin a cheangal agus dlù-leantuinn ris an Eaglais sin a's dlùithe a tha do réir nan Sgrìobtuirean Naomha 'n a teagasg, 'n a suidheachadh, 'n a riaghailtibh, 'n a riaghladh agus 'n a foghlum. I Eoin. iv. 1; "Dearbhaibh na spioradan, an ann o Dhia a tha iad." I. Tes: v. 21: "Dearbhaibh na h-uile nithe: cumaibh gu daingean an ni sin a ta maith."

V. Am bheil aig an Eaglais Chrìosduidh mar chomunn faicsinneach, seòl riaghlaidh sònraichte dhi féin?

Tha. Is rìoghachd i aig am bheil reachdan, òrduichte le Crìosd; agus is iad a buill an luchd-riaghlaidh, agus iadsan a tha air an riaghladh araon. Eoin. xviii. 36: "Cha 'n ann do'n t-saoghal so tha mo rìoghdachd-sa." &c. Eabh. xiii. 17: "Bithibh ùmhal do 'ur cinn-iùil, agus thugaibh géill doibh: oir tha iad ri faire air bhur n-anamaibh."

VI. C' àit am faigh sinn na riaghailtean agus na reachdan leis am bheil i air a riaghladh?

Ann am focal Dhé a mhàin, Isa. viii. 20: "Chum an lagha agus a chum na fianuis: mur labhair iad a réir an fhocail so, is ann a chionn nach 'eil solus annta." Taisb. xxii. 18: "Ma chuireas neach air bith ris na nithibh so, cuiridh Dia air-san na plàighean a tha sgrìobhta anns an leabhar so."

VII. Ciod an gnè lagh-Eaglais a tha air a shuidheachadh a réir focail Dhé, agus tha a' co-chòrdadh ris?

An seòl sin do'n goirear an reachd *Chléireachail*. Tha an t-ainm so a' tighinn o'n fhocal *Cléireach*, a ta a' ciallachadh sean-fhear, ni a's e an t-ainm gnàthaicht' agus sgrìobtuireil air a thoirt do luchd-riaghlaidh na h-Eaglais.

VIII. Ciod is ceud-thoisèacha, no is prìomh bhunaitean àraidh agus coitchionn d' an reachd Eaglais so?

Ard-uachdaranachd an Tighearn' Iosa Crìosd, inbhe cho-ionann a mhinistirean maille r' a chéile, agus dreuchdan fa leth a sean-fhearann riaghlaidh, maille ris an ùghdarras mhinistireil, agus ìochdaranachd laghail nan cùirtean Eaglais.

IX. Ciod a tha air a chiallachadh le àrd-uachdaranachd Chrìosd?

Tha,—Gur h-Esan, agus Esan a mhàin is Rìgh agus is Ceann do 'n Eaglais; agus nach 'eil ùghdarras aig duine no daoineibh 's am bith eile, reachdan stéidhidh na h-Eaglais a shuidheachadh. Salm. ii. 6: "Gidheadh dh' ung mise mo Rìgh air Sion, mo shliabh

naomh-sa." I. Pead. v. 3: "Ni mò mar Thighearnaibh os ceann oighreachd Dhé, ach mar dhream a th'a 'n an eisimpleiribh do'n treud." Eph. v. 23: "mar is e Crìosd ceann na h-Eaglais." Mat. xxviii. 28: "A' teagasg dhoibh gach uile ni a dh' àithn mise dhuibh a chum a choimhead."

X. Cia lìon seòrsa luchd-dreuchd a dh' òrduich Crìosd 'n a Eaglais?

Dà sheòrsa Luchd-dreuchd, àbhaiseach, agus neo-àbhaiseach. Eph. iv. 11: "Agus thug e dream àraidh gu bhì 'n an abstolaibh; dream eile gu bhì 'n am fàidhibh, agus dream eile, gu bhì 'n an Soisgeulaichibh, agus dream eile gu bhì 'n an aodhairibh agus 'n an luchd-teagaisg."

XI. Co iad ris an abrar luchd-dreuchd neo-àbhaiseach?

Daoine a fhuair cuibhrionn do thìodhlaicean mìorbhuileach, agus ùghdarras follaiseach, mar bha na h-abstoil, soisgeulaiche, agus fàidhean.

XII. Cìod am fàth mu 'n robh iad sin air an sònruhadh?

A chum toil Chrìosd a dheanamh aithnichte, agus stèidh na h-Eaglais fhaicsinneich a shocruchadh do réir sin; agus chum eaglais Chrìosd bhì air a frithealadh le luchd-dreuchd air mhodh riaghailteich agus sheasmhaich. Tit. i. 5: "Air son so, dh' fhàg mi thu ann an Crete, chum gu'n cuireadh tu an òrdugh na nithe a dh' fhàgadh gun deanamh." 2 Tim. ii. 2: "Agus na nithe a chuala tu uam-sa a measg mhòran fhianaisean, earb thusa na nithe sin féin ri daoineibh fìrinneach a bhios iomchuidh gu daoine eile a theagasg mar an ceudna."

XIII. An robh luchd-inbhe 's am bith aca mar oifigich neo-àbhaiseach?

Cha 'n 'eil sinn a' leughadh gu 'n robh buidheann 's am bith air an sònruhadh gu thighinn an àite nan dreuchdan neo-àbhaiseach ud, mar abstolaibh, mar shoisgeulaichibh, no mar fhàidhibh. Gniomh. xiv. 23: "Agus an uair a dh'òrduich iad SEANAIREAN dhoibh anns gach EAGLAIS."

XIV. Cìod iad an Luchd-dreuchd eaglais gnàthaichte a shònraicheadh le Crìosd?

Cléirich, no seanairean, (do 'n goirear mar an ceudna easbuigean, no luchd-amharc thairis) agus deacoinean. Gniomh. xx. 17: "Agus chuir e fios o Mhiletus gu h-Ephesus agus ghairm e d' a ionnsuidh seanairean na h-Eaglais." Philip. i. 1: "Chum nan naomh uile ann an Iosa Crìosd, a tha ann am Phillipi, maille ris na h-easbuigibh agus ris na deaconaibh."

XV. Cìod a th' air a chiallachadh le aodhairean na h-Eaglais?

An luchd-teagaisg, no na Seanairean do'n gnàth teagasg, co maith ri riaghladh.

XVI. Am bheil a h-aon diubh so a' sealbhachadh inbhe agus ùghdarras a 's àirde na 'chéile anns an Eaglais?

Cha 'n 'eil. Tha iad gu léir 's an aon inbhe, agus co-ionann ann an ùghdarras.

XVII. Nach 'eil na h-Easbuigean 'n an àrd mhinisteiribh air leth agus fad os ceann mhinisteirean agus sheanairean?

Cha 'n 'eil. Cha 'n 'eil ann an Easbuig ach ainm eile air a thoirt do fhear-teagaisg, no do sheanair.

XVIII. Cia mar tha sin air a nochdadh?

1. Cha 'n 'eil easbuigean air an ainmeachadh ann an earrann 'sam bith do 'n Tiomnadh-Nuadh le aon ainm sònruichte air bith, a chum an eadar-dhealachadh o mhinistearibh eile.—Cha 'n 'eil a h-aon diubh air an òrduchadh mar thighearnaibh air oighreachd Dhé; ach an ceart aghaidh sin, mar easbuig, no fear-coimhead na treuda; agus tha cléireach, no seanair, air a thoirt mar ainm do na pearsaibh ceudna. Faic, Gniomh. xx. 17: tha iad so air an ainmeachadh “Seanairean” a tha a rìs, anns an 28 rann air an ainmeachadh “luchd-coimhead.” 'S e sin Easbuigean, mar tha am focal Greugais “*episcopoi*” a' ciallachadh.

2. Cha 'n 'eil dleasdanas no cumhachd air earbsadh ri easbuig ann an aon àit air bith do na Sgriobtuiribh air leth o dhleasdanas a luchd-teagaisg eile. Cha 'n 'eil e air aithris ann an aon àit air bith, gu 'm bheil eadar-dhealachadh 's am bith eatorra sin, ann an cumhachdan-gniomha no ann an ionnsuchadh. “Mar so, ann an Tit. i. 5: tha an t-abstol a cur an cuimhne do Thitus,” “Air son so dh' fhàg mi thu ann an Crete, chum gu'n suidhicheadh tu seanairean anns gach baile.” Anns an ath rann tha e cur an céill an deas-bhuadhan mar sheanairibh, agus anns an t-seachdamh rann, ann an cur an sùim am buadhan, tha e 'g ràdh, “oir is còir do easbuig a bhi neo-choireach,” &c.

3. Am feadh a tha 'n dà shloinneadh so air an toirt do na h-aon daoinibh; *Cléireach* a réir inbhe, *Easbuig* co-ionann 'n an dleasdanas aibh le 'chéile—tha iad araon co-ionann, air gach aon dòigh. 'S e 'n t-aon eadar-dhealachadh a chithear anns am bheil mùthadh 's am bith, gu 'm bheil an onoir a 's mò air a meas do na daoinibh a tha ri teagasg, co maith ri riaghladh: Faic 1 Tim. v. 17: “Measar gur airidh na seanairean a riaghlas gu maith air urram dùbailt, GU H-ARÀIDH iadsan a tha saothreachadh 's an fhocal agus ann an teagasg.” Faic mar an ceudna. 1 Cor. xii. 28.

4. Tha gach uile aodhair a' factainn a dhreuchd agus 'ùgh-darrais féin o Chrìosd, leis an aon òrdugh, agus anns na h-aon bhriathraibh: Marc. xvi. 15: “Agus thubhairt e riu, Imichibh, air feadh an t-saoghail uile, agus searmonaichibh an soisgeul do gach dùil.”

5. Uaithe sin, tha gach uile do'n goirear “Cléireach” no aodhair, air an gairm “Easbuigean” mar an ceudna, agus iadsan do'n goirear “easbuigean” theirear mar an ceudna “Cléirich” riu; a thaobh gu 'm bheil an inbh', an cumhachd, am buadhan, agus an dleasdanas an dlù-dhàimh ris an dà shloinneadh, no'n dà ainm so. Tha e soilleir nach 'eil iad 'n am buidhnibh, no na 'n inbhibh air leth; ach mar aon, agus mar aon ni. Uime sin, cha 'n 'eil ann an Cléireach no aodhair, agus ann an Easbuig, réir nan Sgriobtur, ach an t-aon ni.

XIX. Ciod a' ghnè dreuchd air leth bha aig Timoteus agus aig Titus?

Bha iad 'n an seirbhisichibh neo-àbhaiseach, agus ioma-shiùbhlach. 2 Tim. iv. 5, 10: “Dean obair soisgeulaiche. Titus (air falbh) a chum Dhalmatia.” 2 Cor. viii. 23: “Titus, is e mo chompanach-sa e, agus mo cho-oibriche do'r taobh-sa:” agus xii.

18: “Ghuidh mi air Titus a dhol do ’ur n-ionnsuidh, agus chuir mi bràthair maille ris.”

XX. Am bheil am focal Aingeal mar tha e air a ghnàthachadh mar shamhladh air seachd Eaglaisean na h-Asia ann an Leabhar an Taisbeanaidh a’ ciallachadh seirbhiseach a’ s àirde no Cléir-each, no Aodhair, no ministear?

Cha ’n ’eil am focal a’ ciallachadh ach teachdaire ’mhàin; agus feudar an t-ainm gu h-ìomchuidh, a thabhairt do ’n t-seanair-theagaisg, no feudar a’ ràdh mar ainm, ri Ceann-suidhe, (no fear-riaghlaidh) na cléire, mar cheann-comhairleachaidh, no conalt-raidh, no feudar a ghnàthachadh mar ainm air a thoirt do aodhairibh na h-Eaglais, mar air leth, no an ceann a chéile. Taisb. ii. 8, 10: “cuid DHIUBH a chum gu ’n dearbhar SIBH,” &c.: agus 13: “’N UR measg.

XXI. Ciod a tha dhìth air duine chum còir a thoirt dha bhì air òrduchadh a chum na ministreileachd?

Fallaineachd ’s a’ chreidimh, caithe-beatha neo-lochdach, agus naomh; cuibhrionn do dh’eòlas aimsireil agus diadhaidh a dh’fhàgas comasach e a chum cur an aghaidh luchd-àicheadh a’ chreidimh.—agus le uiread do thìodhlac labhairt ’s a tha ’g a dheanamh comasach an Eaglais a theagasg. 2 Tim. ii. 2: “Agus na nithe a chuala tu uam-sa a measg mhòran fhianuisean; earb thusa na nithe sin féin ri daoineibh fìrinneach, a bhios ìomchuidh gu daoine eile a theagasg mar an ceudna.” Tit. i. 7, 8: “Oir is còir do dh’ easbuig a bhì neo-choireach mar stiùbhart Dhé, ciallach, cothromach, naomha, measarra.” Mat. xiii. 52: “air an aobhar sin gach uile sgrìobhaiche ta foghluinte chum rioghachd nèimhe, is cosmhuil e ri fear-tighe a bheir a mach as ’ionmhas nithe nuadha agus sean.”

XXII. Co aige tha ùghdarras gu daoine òrduchadh a chum dhreuchdan ’s an Eaglais?

Aig Cléir, no aig co-chruinneachadh do na seanairibh: 1 Tim. iv. 14: “Maille ri leagadh làmh na seanaireachd.” Gniomh. vi. 6: “Chuir iad iadsan an làthair nan abstol: agus air deanamh ùrnuigh dhoibh, chuir iad an làmh an orra.”

XXIII. Am bheil dreuchd bhunaiteach air bith eile ’s an Eaglais, ach dreuchd teagaisg?

Tha. Dreuchd-riaghlaidh mar an ceudna. Eabh. xiii. 24: “cuiribh fàilt’ orra-san uile tha ’n an cinn-ìuil duibh.”

XXIV. Co dha bhuineas gluasad anns an dreuchd so?

Araon do na Cléirich, no do na seanairibh: Gniomh. xv. 6: “Agus thàinig na h-abstoil agus na seanairean an ceann a chéile a dh’fheuchainn mu ’n chùis so;” agus xvi. 4: “thug iad dhoibh na h-òrduighean r’an coimhead a dh’òrduicheadh leis na h-abstol-aibh agus na seanairibh.” 1 Tim. v. 17: “Na seanairean a riaghlas gu maith.”

XXV. Cia lìon buidheann Sheanair a ta ann?

Dithis;—An seanair teagaisg no an t-aodhair, agus an seanair riaghlaidh. 1 Tim. v. 17: “Measar gur airidh na Seanairean a riaghlas gu maith air urram dùbailte, gu h-àraidh iadsan a tha saoitreachadh, ’s an fhocal agus ann an teagasg.” 1 Cor. xii. 28: “luchd-teagaisg, luchd-cuideachaidh, uachdarana.”

XXVI. Am bheil iad so gu bhi air am meas mar ghnè luchd-dreuchd air leth o chéile, a' seàlbhachadh caochlaidh òrduighean ùghdarras?

Tha iad gu bhi air am meas mar a lìonadh caochlaidh ionadan do 'n aoine dreuchd ghnàthaichte, agus co-ionnan ann an ùghdarras mar luchd-riaghlaidh na h-Eaglais.

XXVII. C'arson a tha iad mar so air an eadar-dhealachadh?

Do bhrìgh nach 'eil an aon bhuidhean air an òrduchadh a chum riaghlaidh a mhàin, ach mar an ceudna chum teagaisg; agus a' bhuidheann eile, a chum riaghlaidh mar an dleasdanas féin fa leth.

XXVIII. Ciod e dleasdanas coitchionn, no gnàthaichte nan Seanairean riaghlaidh?

Oibreachadh maille ris an aodhair, mar chòmhnadh dha, agus mar luchd-riaghailt ann an coimhead na h-Eaglais, a chum eòlas agus riaghailt a chumail suas, agus a' sealltuinn ri teaghlaichibh na muinntir euslain a bhuineas do'n Eaglais, a chum earalachaidh agus ùrnuigh. I. Pead. v. 1, 2: "Na seanairean a ta 'n ur measg ta mi ag earail, air bhi dhomh féin a' m' sheanair mar an ceudna—Beathaichibh treud Dhé a ta 'n ur measg, ch' an ann a dh' aindeoin, ach gu deònach." Seumas v. 14: "Am bheil neach 's am bith tinn 'n ur measg? cuireadh e fios air seanairibh na h-Eaglais, agus deanadh iad ùrnuigh os a cheann."

XXIX. Am buin e do dhreuchd nan Deacon a bhi a' teagasg, no a' riaghladh 's an Eaglais?

Cha bhuin. Cha 'n 'eil iomradh air Deacon ann an aon àit do'n Sgrìobtur an dàimh ris na dleasdanasaidh sin.

XXX. Ciod eile an dleasdanas a chum an robh iad air an òrduchadh?

A chum gnothuichean aimsireil na h-Eaglais a riaghladh, agus gu sònruichte a chum feitheamh air uireasbhuidh nam bochd, a chum is gu 'm feudadh na h-abstoil, no 'n luchd-teagasg iad féin a thoirt suas a ghnàth do mhinistreibh an fhocail. Gníomh. vi. 4.

XXXI. Nach d' rinn Philip a bha an dreuchd na Deaconeachd, teagasg agus baisteadh?

Thionndaidh Philip gu bhi 'n a Shoisgeulaiche, agus aig a leithid sin do neach bha ùghdarras teagasg agus baistidh. Gníomh xxi. 8: "agus chaidh sinn a steach do thigh Philip an t-soisgeulaiche."

XXXII. Am bheil còir aig buill-Eaglaisean an aodhairean féin agus luchd-dreuchd eile nan Eaglaisean a thaghadh?

Tha. Tha 'n comas so aig na h-Eaglaisibh mar tha comas aig gach comunn saor eile, am buill féin a thaghadh. Gníomh, i. 5, 26: "an sin dh' éirich Peadar ann am meadhon nan deisciobul.—Agus thilg iad an crannchur, agus thuit an crannchur air Matias."—Gníomh. vi. 5: "Agus bha chainnt so taitneach an làthair na mòr chuideachd uile: agus thagh iad Stephan." 2 Cor. viii. 19: "Ach thaghadh e leis na h-Eaglaisibh mar an ceudna, mar chompanach turuis dhuinne, leis an tiodhlac so a fhrithealadh leinne chum glòire an Tighearna," &c.

XXXIII. Cia mar bu chubhaidh do Chrìosduidhibh an dleasdanas so a ghnàthachadh?

Le spiorad macantais, irioslachd, sìthe, agus ùrnuigh, le àrd spéis do ghlòir Chrìosd, agus do leas spioradail na h-Eaglais; gun chlaon-bhreth, no spéis do phearsaibh seach a chéile. Phil. ii. 3: “Na deanar aon ni tre chonnsoid no tre ghlòir-dhìomhain; ach ann an irioslachd inntinn, measadh gach aon gur fèarr neach eile na e féin.” 1 Cor. x. 31: “Ge b’ e ni air bith a ni sibh, deanaibh na h-uile nithe chum glòire Dhé.” Seumas iii. 17: “A ta an gliocas a ta o ’n àirde sìochail, ciùin, gu ’n leth-bhreth.”

CAIB. II.

CÒMH-LEANTANAS NA CLÉIRE, AGUS AIR MAR THAINIG IAD AN LORG A CHEILE O LINN NAN ABSTOL A NUAS.

I. An robh, aig Abstolaibh Iosa Chrìosd buidheann co-ionann an dreuchd, ’s an tiodhlacaibh riu féin, a thainig ’n an àite?

Charobh: cha b’ ann *mar abstolaibh* a shuidhich iad a’ bhuidheann a thainig mar luchd-dreuchd ’n an àit; (oir cha b’ urrainn daoine air bith a bhi ’n an abstolaibh, ach iadsan a mhàin a chunnaic an Tighearna) *ach mar mhinisteiribh*, gu bhi a’ searmonachadh an fhocail, a’ frithealadh nan sàcramaid, agus gu bhi a’ coimhead thairis agus a’ riaghladh na h-Eaglais a réir fhocail Chrìosd. 2 Tim. iii. 2. Gnìomh. xiv. 23.

II. Mar eadar-dhealachadh o na deaconaibh, ciod mar dh’ ainmichear an luchd-dreuchd spioradail so?

Tha iad air uairibh air an ainmeachadh ’n an Easbuigibh, ’s e sin luchd-coimhead na treuda—Air uairibh eile, ’n an cléirichibh, a’ ciallachadh seanairean, a thaobh suidheachaidh, agus luchd-coimhead, ’n an dleasdanasuibh. Ach tha iad le chéile do ’n aon inbhe—is cha ’n ann do dhithis. Gnìomh. xx. 17—28. Tit: i. 5—7.

III. Cia mar a bha iad air an òrduchadh, no air an cur air leth a chum an dreuchd?

Le làmhaibh na seanaireachd no na Cléire, bhi air an leagadh orra. I. Tim: iv. 14. Gnìomh. xxiii. 1.

IV. Ciod e gnàthachadh nan Eaglais a tha gu neo-sgrìobtuireil a’ cumail a mach gu ’m bheil Easbuig agus Cléireach ’n an dà inbhe air leth?

Is gnàthach leo an dara buidheann dhaoine chur air leth leis an ni sin do’n goirear leo féin *coisrìgeadh* nan Easbuig, agus a’ bhuidheann eile le *òrduchadh* simplidh a mhàin.

V. Am bheil aon riaghailt, no eiseimpleir anns an Tiomnadh Nuadh air an dà mhodh eadar-dhealaichte so a chum cur air leth mhinistirean gu ’n dreuchd, no gu an suidheachadh os ceann Eaglaisean air leth?

Cha ’n ’eil a h-aon.

VI. Nach ’eil e ’n a ni feumail gu ’m biodh ministirean air an cur air leth air dhòigh a réir nan Sgrìobtur agus a’ tighinn gu connhallach air lorg no an déigh a chéile?

Tha. Mar chùis riaghailt, tha e ’n a ni ion-mholta ann an

Eaglais Chrìosd; ach cha 'n 'eil e feumail a chum saoradh anama dhaoine.

VII. C' ar son nach 'eil e feumail?

Do bhrìgh nach urrainn dòigh-leanmhuinn air bith bhi iomlan ann féin, chum éifeachd focail Dhé a bhacadh; agus ni mò nach urrainn dòigh-leanmhuinn air bith, a dh' aindeoin ainme o' n leth muigh, gu bràth teagasg dheamhna a naomhachadh.

VIII. Co iadsan a tha socruchadh gach uil' éifeachd agus shàbhalaidd air an ni sin mar an aoib bhunait, do'n goirear an tighinn-a-nuas abstolach—no, Lorg-shlighe nan abstol, éifeachd-coiseachaidh na dreuchd, agus e sin uile bhi a' tighinn tre àrd-easbuigibh a mhàin, 'o làmhaibh nan abstol a nuas?

Tha, an Eaglais Phàpanach, agus earrann mhòr do Eaglaisibh Easbuigeach Shasuinn, agus na h-Eirinn, agus cuid do 'n Eaglais Easbuigeach ann an Alba mar an ceudna.

IX. Air dhuinn a bhi 'g am faicinn so a' cur an uiread as a leth, an urrainn iad a dhearbhadh o *Eachdraidh* gu 'n robh a leithid do ni 's “ tighinn a nuas abstolach ” neo-bhrìsteach riamh, uiread 's a' gluasad 'n am measg?

Tha na tha iad a' gabhail orra ag iarraidh so o an làmhaibh; ach ged a tha iad ag oidhirpeachadh so a dheanamh, gidheadh cha 'n urrainn iad. Tha na leabhraichean ainmeannan a tha iad a' gabhail orra bhi aca, mearachdach, no mi-choimhlionta; oir *anns a' cheud àit*, Cha 'n 'eil dearbhadh ceart 's am bith air gu'n robh an t-abstol Peadar, o am bheil iad a' gabhail orra an teachd a nuas a bhi, riamh 'n a Easbuig, no 'n a Cheann do Eaglais na Ròimhe, no eadhon gu 'n robh e aon uair riamh 's a' bhaille mhòr sin idir. *Anns an dara h-àit*;—Cha 'n 'eil aon dearbhadh ceart no soilleir, co a b' iad na cinn-aodhairean air an Eaglais 's an àite sin rè a' cheud dhà no thrì do ghinealaichibh. Agus *anns an treas àit*, tha'n dearbhadh a 's soilleire a 's urrainn Eachdraidh a nochdadh, ann an ruith ùine, gu 'n robh an tighinn a nuas so air a bhrìseadh ann an iomadh linn, agus ann an iomadh dòigh. Cha 'n 'eil ann a bhi cumail a mach nach 'eil e neo-bhrìste, ach sgeulachd bhreugach Phàpanach.

X. Nach 'eil aithris no tagradh na còir-dhlighe so, 'n a ni ann am bonn-stéidheachaidh a' chreidimh *Phrotastanaich* tha air 'àicheadh?

Gu làn-chinnteach tha; oir, ma tha a' chùis mar tha na *Protastanaich* a' cumail a mach, gun d' fhàs an Eaglais Phàpanach 'n a h-Eaglais cheann-laidir, thruaillidh, agus mhearachdach 'n a teagasg, agus gu 'n do chaill a luchd-dreuchd, no a seirbheisich ùghdarras am maighstir, agus nach urrainn iad a chomh-pàirt-eachadh do dhream eile: oir, ma 's e agus gur h-urrainn iad a chomh-pàirteachadh idir, feumaidh sinn, mar an ceudna ar n-aonta chur ris gur comasach doibh a *ghairm air ais*. Nis, chaidh gach Easbuig *Protastanach* a chur gu tric a mach á comunn nan Crìosduidhean, agus as an dreuchd, le Eaglais na Ròimhe. Cionnus, uime sin, is urrainn iad còir a ghabhail air an *tighinn a nuas Abstolach*? Air an aobhar sin, ma tha ministerean *Protastanach* a' teagasg d' am pobull gu 'm bheil gach ùghdarras dlìgheach neo-sheachanta agus gu h-iomlan a' leanmhuinn a

leithid sin do *thighinn a nuas*, Tha 'm Pobull air a' mhodh sin gu soilleir ceangailte, no fo fhiachaibh a chum a *fàgail*, agus pilltinn gu ùghdarras Eaglais na Ròimhe; ni ris an do chuir na ministeirean so air aon làimh gu h-amaideach an aonta, agus air an làimh eile, a bha iad gu mi-aontachail a' cur 'n a aghaidh.

XI. An ann a thaobh nach urrainn sinn féin còir agairt air a *leithid so do thighinn a nuas* a tha sinn 'g a àicheadh?

Cha 'n ann. Ach do brìgh gu 'm bheil sinn 'g a mheas diomhain, agus neo-Sgriobtuireil. Dh' fheadadh an t-Abstol, 'n uair thigeadh e 'n dàil chòir-agartais gun bhunnchar, a ràdh " Ge b' e air bith anns am bi neach dàna (Tha mi labhairt gu h-amaideach,) tha mise dàna mar an ceudna. An Eabhraich iad? Amhuil is mise. An Israelich iad? Amhuil is mise. Am bheil iad do shìol Abraham? Is amhuil a ta mise." Air an t-seòl cheudna, feudaidh sinne a ràdh, ma 's e agus gur h-urrainn aon chomunn Protastanach còir agairt air a leithid so do thighinn a nuas, feudaidh Eaglais na h-Alba, agus gach freumh dhi, a' chòir cheudna agairt.

XII. Cia mar tha sin?

Tha sinn a' faicinn roimh àm an Ath-leasachaidh gu'n robh am ministeirean air an òrduchadh le Easbuigibh Pàpanach; agus tha sinn a' faicinn gu 'm bheil a h-uile mhinisteirean 'n an Easbuigibh iad féin, mar chaidh a nochdadh roimhe so, agus gu 'm biodh an "tighinn a nuas" fadheoidh air a bhriseadh a réir coltais, ni's lugha na ann an Eaglais anns nach 'eil ach aon mhinisteir a measg chùig ceud air a ghabhail ris mar Easbuig le cumhachd an dreuchd sin a thoirt seachad do neach eile. Ann an amannaibh carraideach agus mi-riaghailt, dh' fheadadh e bhi air a chall a measg àrd-Easbuigean Pàpanach, agus air a ghleidheadh a measg Easbuigean cléireachail, no Protastanach.

XIII. Ach am bheil sinne gu sinn féin a shocruchadh, no gu uail a dheanamh as so?

Cha 'n 'eil gu cinnteach: Ma tha sinn gu amharc a mach air son dhearbhadh gu 'm bheil ar ministeirean air an cur le Dia, 's ann an nithibh eile, ach so, a gheibhear na dearbhaidhean sin, agus cha 'n ann 's a' ghnòthach so, nach 'eil mar a's fèarr ach neo-tharbhach agus diomhain.

XIV. Ciod an t-olc a tha 'g éirigh o mhinisteiribh Protastanach bhi a' cumail a mach, gu 'm bheil an "tighinn a nuas neo-bhristeach" so bhi aca feumail a chum slàinte, agus o iad a ghabhail orra féin còir a bhi ac' air?

Tha mòran uile ullamh gu éirigh, a tha dol co fhad ri iad féin a chur as an Eaglais, do bhrìgh, 'n uair a tha na tha iad a' gabhail orra, agus a' cur an céill a bhi feumail gu Eaglais a shuidheachadh, air a dhearbhadh 'n a bhréig-eachdraidh. Tha iad, uime sin, 'g an gairm féin a mach as a' mhinistireileachd, agus a' gairm a' phobuill air falbh o shlàinte. Tha e a' tarruing gu ùghdarras duine bhi air àrdachadh os ceann ùghdarras Dhé, agus beul-aithris ar sinnsear thar nan Sgriobtur, agus phoncan a ta annta féin suarach thar fhìrinnean cudthromach agus fheumail. Tha e 'g altrum uabhair a measg luchd-teagaisg, 's a' dùsgadh eas-aontachd a measg Phrotastanach. Tha e a' daingneachadh na

Pàpanachd, a thaobh gu 'm bheil e a' gabhail a stigh a h-aon d' a h-agartasan a 's dàine; agus tha e a' neartachadh mi-chreidimh; do bhrìgh 'n uair a tha ministirean an t-soisgeil a' cur theagasg air bhonn, ri sealltainn a stigh annta a gheibhear co amaideach, agus co mearachdach 's a tha so, tha iad a' toirt a nuas an creideis féin, an ann aithris do dhaoineibh fhìrinnean agus theagasgan a th' air an stéidheadh air fìrinn, agus feumail a chum slàinte.

CAIB III.

COMH-SHUIDHEACHADH AGUS UACHDARANACHD LAGHAIL Chùirtean na h-EAGLAIS.

I. Ciod e nàdur agus farsuingeachd an ùghdarras a thug Crìosd do luchd-riaghlaidh na h-Eaglais?

Tha e a mhàin 'n a ùghdarras ministereil agus ìochdaranach. 2 Cor. i. 24: "Cha'n e gu'm bheil againn tighearnas air bhrù creidimh-sa, ach is luchd-cuideachaidh sinn do 'ur n-aoibhneas."

II. Ciod a tha air a chiallachadh le ùghdarras ministereil?

Is ùghdarras e, air a thoirt dhoibh, mar mhinistreibh, no mar seirbhisichibh Chrìosd, gu reachd a ghairm, a chleachdamh, agus oibreachadh a chum òrduigh agus eòlais spioradail na h-Eaglais a chur air an aghaidh no a mheudachadh.

III. Ciod a th'air a chiallachadh le ùghdarras ìochdaranach?

The e a' ciallachadh gu 'm bheil cùisean na h-Eaglais, 'n a cùirtibh ìochdaranach, gu bhì air an togail a chum àrd-chùirtean tigh' an Tighearna—Mar tha cùisean na Cléire gu Seanadh, agus Seanadh gu Ard-sheanadh, agus na h-uile gu Crìosd, mar tha a thoil-sa foillsichte 's an fhocal.

IV. Cionnus a tha riaghailt an ùghdarras so gu bhì air a cleachdamh?

Le na h-aodhairean no na seanairean bhì air an cruinneachadh gu Seisein, gu Cléir, agus gu Seanadh, agus Ard-sheanadh, no gu comh-chruinneachadh coitchionn nan Diadhair. Gnìomh xv. 6: "Agus thàinig na h-abstoil agus na seanairean an ceann a chéile a dh' fheuchainn mu 'n chùis so."

V. Ciod e Seisein Eaglais?

Is e am ministear (a theagaisgeas agus a riaghlas) maille ris na seanairean-riaghlaidh do choimhthional sònruichte 's am bith, air tighinn an ceann a chéile mar chuirtean-Eaglais. Tha 'm ministear do ghnàth mar Cheann-suidhe do 'n choinneamh, agus feudar Cléir a' choimhthionail a ràdh ri mòd mar so air a shuidheachadh. Tha 'm mòd so, leis an àird luchd-bhreth air a shuidheachadh do réir eisimpleir mhòd nan Sionagog o shean, a chum ghnòthuichean Riaghailt agus Teagaisg. Ècsodus xviii. 21: "Agus taghaidh tu mach as an t-sluagh uile, daoine foghainteach, agus cuiridh tu iad os an ceann 'n an uachdaranabh." Mat. xviii. 15—17: "Ma pheacaicheas do bhràthair 'n a t' aghaidh, innis do'n Eaglais e." Faic mar an ceudna 1 Cor. v. 4, 13.

VI. Co iad a ta fo ùghdarras an t-Seisein?

Uile bhuill na h-Eaglais a ta fo 'n coimhead?

VII. Ciod e dleasdanas gach Eaglais no gach coimhthionail, a thaobh an t-Seisein?

An t-ùghdarras sin a tha air a thoirt le Criosd a chumail suas le mòr mheas, agus ùmhlachd shuilbhir d'a a nochdadh 's an Tighearna; le co-oibreachadh dileas anns na h-innleachdaibh feumail a tha e a' moladh. 1 Tes. v. 12, 13: "Agus guidheamaid oirbh, a bhràithre, aithne bhi agaibh air an dream a tha saothreachadh 'n ur measg agus a ta os bhur ceann 's an Tighearn, agus a tha 'g ur comhairleachadh; agus meas mòr a bhi agaibh dhiubh ann an gràdh air son an oibre. Bithibh sìochail 'n ur measg féin."

VIII. Co dheth a tha Cléir air a deanamh suas?

Do Mhinisteiribh sgìreachdan a ta goireasach, no fagus d' a chéile.

IX. Ciod i farsuingeachd Uachdranachd laghail na Cléire?

Tha e a' gabhail a steach a buill féin maille ris gach Seisein agus comhthional a bhuineas d'a; tha e 'n a mhòd a dh' ionnsuidh am bheil cùisean air an togail o Sheisein, aig am, bheil coimhead coitchionn a' choimhthionail fo a chùram, agus o bhreth-sa o am bheil cùisean gu bhi air an toirt a chum an t-Seanaidh.

X. Co dheth a ta Seanadh air a dheanamh suas?

Tha e air a dheanamh suas do Mhinistirean Chléirean air leth, dlùth d' a chéile, le Seanair-Riaghlaidh as gach Seisein. Ann an Eaglaisibh Cléireachail Chanada agus *New South Wales*, &c, is e an t-ard-Mhòd Uachdranachd Laghail e; ach ann an Eaglaisibh eile a's lionmhoire agus a' s farsuinge, mar tha Eaglaisean na h-Alba', agus na h-Eirinn, agus America; tha mar an ceudna Ard sheanaidh air an deanamh suas do bhuill shònruichte, mhinistearan agus Sheanairean-Riaghlaidh, air an cur air leth le gach Cléir do 'n Eaglais.

XI. Am bheil an Tiomnadh Nuadh a' toirt seachad samhlaidh 's am bith cosmhuil ri an leithidibh sin do mhòdaibh Eaglais?

Tha e, anns an xv. Caibideil do Ghnìomara nan Abstol.

XII. Cia mar tha 'n xv. Caibideil do Ghnìomhara nan abstol a' cur a' ghnè Riaghailt Eaglais so air chois?

Tha na fìrinnean a ta air an sgrìobhadh ann 'n an eiseimpleir dhuinne, a' toirt dhuinn a shamhladh so do shuidheachadh. Ann an Eaglais Antioch, chaidh ceist a thogail mu chreidimh, agus mu ghnàthas uil' Eaglaisean Chriosd. (Rann 1, 2) chaidh a fàgail gu bhi air a socruchadh no air a dearbhadh aig Coimhthional a bha gu cruinneachadh ann an Ierusalem. (Rann 2,) Bha 'n comh-chruinneachadh so air a dheanamh suas do luchd-Riaghlaidh na h-Eaglais, ach bha e fosgailte do'n mhòr-shluagh uile, (Rann 6, 12,) Thòisich i le tuigse fhaicilleich a chleachdamh, (Rann 7, 12, 13,) agus cha deachaidh i a thaobh le inntinnibh aoin-bheachd, air tùs; ach le tagradh cothromach, agus le smuaintibh geur-bheachd, fo threòrachadh coitchionn an Spioraid Naoimh. (Rann. 7, 22, 28). Thug fear do'n chomh-chrùinneachadh doibh mìneachadh leis an d'aontaich iad gu h-aon-sgeulach e bhi ceart, agus leis an do shocruicheadh a' cheist. (Rann 19,

22) Chaidh an Reachd-Riaghlaidh so a chur le h-ùghdarras a' chomh-chruinneachaidh ud a chum nan uil' Eaglaisean. (Rann 28. agus xvi. 4). Tha an eiseimpleir so air a leantuinn, ann an Riaghladh, maille ris na h-uile mion chumntas iomchuidh do choimhthionalaibh air leth; sònraichte, agus leis an t-Seisein a chum nan Eaglaisean a ta goireasach a thaobh coimhearsnachd, leis a' Chleir, agus do 'n Eaglais uile leis an Ard-sheanadh. "Deanaibh, na h-uile nithe gu deadh-mhaiseach agus le òrdugh." 1 Cor. xiv. 40.

CAIB. IV.

OIDEAS NA H-EAGLAIS.

I. Ciod e teisteanas Sgrìobtuireil mu Eaglais Chrìosd?

Is comunn i do dh' aiteam a th' air an dealachadh o 'n chuid eile do'n Chinne-dhaona chum seirbhis Dhé. Eoin xvii. 16: "Cha'n eil iadsan do'n t-saoghal."

II. Ciod na meadhonan leis am bheil an teist so gu bhi air a gleidheil?

Le gluasad dìleas ann an oideas Sgrìobtuireil 1 Cor. v. 7: "Glanaibh a mach, uime sin, an t-sean thaobh ghoirt, a chum gu 'm bi sibh 'n ur meall nuadh." (Faic a' chuid eile do'n rann.)

III. Ciod an dòigh a réir am bu chòir do Mhòd Eaglais a bhi a' cur oideis an cleachdamh?

Bu chòir dha bhi, anns a' *cheud àit*, gu h-ORDAIL. 1 Cor. xiv. 40: "Deanar na h-uile nithe gu deadh-mhaiseach agus a réir òrduigh." Anns an dara h-àit, gu MACANTA. Gal vi. 1: "Togaibh suas a leithid sin do dhuine, ann an spiorad na macantachd." Anns an treas àit, gu SOLUIMTE. 1 Pead. iv. 11. "Ma labhras neach 's am bith, LABHRADH E mar bhriathraibh Dhé." Anns a' cheathramh àit, gu NEO-CHLAON-BHRETHEACH. 1 Tim. v. 21: "gun ni air bith a dheanamh le claon-bhreth."

IV. Ann an gabhail a steach bhall do'n Eaglais, am bheil an luchd-dreuchd fo chùmhnannt gun a ghabhail a stigh ach iadsan a *mhain* a ta da *rìreadh* 'n an naomhaibh?

Cha 'n urrainn e bhi air a dheanamh aithnichte gu 'm bheil neach do *rìreadh* 'n a naomh, ach le Dhia a *mhàin*. Bhiodh e, air an aobhar sin, mi-reusonta, an ni *is éigin a bhi 'n a dhìomhaireachd do dhuine* bhi 'n a cheann-fàth breth. Theagaisg ar Tigh-earn agus a chuid Abstola dhuinn, nach 'eil staid dhìomhair an anama gu bhi 'n a chuspair d' ar breth-ne 'n uair a bhios daoine 'g iarruidh an gabhail a stigh mar bhuill do dh' Eaglais fhaicsinneich, Chrìosd—Chuir Crìosd a mach mar shearmonaiche, Iudas, as-creidmheach, agus a bha 'n a fhear-bratha, 'g a ghabhail a steach mar chompanach, agus theagamh gu comhpàirteachadh d' a shuiper; (Faic Luc. xxii. 19, 20, 21.) agus cha do dh' eadar-sgar se e gus an do dhearbh se a chealgairteachd féin le gnìomh soilleir. Amhuil arinn abstol naomh air Simon Magus. (Faic Gnìomh. viii. 13, 23; faic mar an ceudna Mat. xxv. 1, 2.)

V. C' àit am bheil mearachd ar bràithrean do na h-Eaglaisibh so ni 's faid' air an nochdadh, a tha 'g aidmheil nach gabh iad ri daoineibh gu pàirteachadh, no gu buanachadh anns a' chomunnachadh, ach buidheann a tha do rìreadh air an ath-ghineamhuinn?

Ma tha aidmheil creidmheach, agus caithe-beatha iomchuidh air an diùltadh mar dhearbhadh air còir companais, agus ma dh' fheumas naomhachd mar an ceudna bhi air 'fhiosrachadh; an sin, 'S a' cheud àit.—Tha iad le so a' cur suas agartais air gibht mhiorbhuileach, gibht “aithneachaidh nan spiorad.” *Anns an dara h-àit.* A thaobh mar fhuair na faoin bharailean so seilbh-intinn, tha e 'n a cheann-fàth air riaghailtean coitchionn reusonachaidh agus an fhéin-fhiosrachaidh leis am bheil daoine ruigsinn breth chothromach, a chur air chùl.—*Anns an treas àit.* Tha cathair bhreitheanais air a togail gu breth a thoirt air cridheachaibh dhaoine, a dh' fheudas tionndadh a mach na h-inneal geur-dhaorsa. *Anns a' cheathramh àit.* Tha neo-chùram ann an cuid, agus uabhar ann an cuid eile, le so air an altrum; oir feudaidh neach air bith a ghabhar a stigh mar sin, fadheoidh, a ràdh:—“Ghairm an eaglais mise a' m naomh ath-ghìnte; air an aobhar sin cha ruig mi leas mi féin a rannsachadh. Air an ùghdarras cheudna feudaidh mi a ràdh ri muinntir eile:—“*Seas a thaobh, tha mise ni 's naomha na thusa!*”—*Anns a' chuigeamh àit.*—Tha 'n dearbhadh a tha iad a' gabhail orra' chur suas, se sin ri ràdh—“Naomhachadh fiosraichte” gach là g'a thaisbeanadh féin meallta agus neo-fhreagarrach 'n an làmhaibh, le brisidhean a mach a tha gràineil agus peacach 'n am measg, eadhon, mar a measg bhall do dh' eaglaisean eile, mu 'm bheil iad ullamh a chum an dìongmholtas agus an riaghailt chomuinn a's fèarr a chronachadh agus a dhiteadh.

VI. C'uin a ta neach gu bhi air a mheas cosmhuill ri bhi a' deanamh fìor aidmheil creidimh ann an Criosd, agus gu bhi air a ghabhail a stigh do chomunn na h-Eaglais?

Tha neach gu bhi air a mheas mar a' deanamh aidmheil diadhaidh, coltach, a ta toirt dearbhaidh air eòlas bhi aige air teagasgaibh àraidh an t-soisgeil, agus a' toirt còmhachaidh air e féin a bhi creidsinn annta, esan a dh' aidicheas sin co fhad 's is urrainn e bhreithneachadh, a chridhe bhi air ath-nuadhachadh le Spiorad Dhé, agus aig am bheil caithe-beatha agus conaltradh freagarrach do' n t-soisgeul. Rom. x. 10: “Oir is ann leis a' chridhe a chreidear chum fìreantachd, agus leis a' bheul a dh' aidichear chum slàinte”—“Gnìomh. xvi. 33: “Agus air dha an toirt leis air an uair sin féin do'n oidhche, nigh e an creuchdan, agus bhaisteadh e.” Luc. iii. 8: “Thugaibh a mach toradh iomchuidh an aithreachais.”

VII. Ach nach do ghabh na h-abstoil muinntir a steach do'n Eaglais le baisteadh, gun fhantuinn ri dearbhadh coltach 's am bith air an aidmheil fhaotainn?

Gach uile thàinig a chum na h-Eaglais, thàinig iad fo chunnart an saorsa, am maoin, agus am beatha a chall; agus bha sin féin 'n a dheadh chòmhachadh air an dilseachd, le a shamhuil sin do dh' aidmheil.

VIII. An déigh do bhuill na h-Eaglais bhi air an gabhail a

steach; am bheil iad a' buanachadh 'n an ìochdaranaibh do dh' ùghdarras an Luchd-riaghlaidh?

Tha.—Tha a shamhuil sin do dh' ùghdarras air an aon làimh agus do dh' ùmhlachd air an làimh eile, air a cheadachadh gu soilleir le lagh Chrìosd. 1 Cor. v. 12, 13: “Nach 'eil sibh a' toirt breth air an dream a ta stigh? Ach a ta Dia a' toirt breth orra-san a ta 'n leth muigh.” Eabh. xiii. 17: “Bithibh ùmhal do bhur cinn-iùil, agus thugaibh géill doibh.”

IX. Cìod iad na cionta a tha a' toirt luchd-comuinn fo agartas, agus ascaoin Eaglais?

Bhiodh e 'n a ghnothuch mi-cheart fear-comuinn a thoirt fo ascaoin Eaglais no eadhon fo agartas air son gach mion-thuisleadh 's am bith; ach tha iad gu léir fo smachdachadh na h-Eaglais—
Air son—

Annas a' cheud àit, MEARACHDAN ANN AN TEAGASG. Tit. iii. 10: “An duine tha 'n a shaobh-chreidmheach, an déigh na ceud agus an dara comhairle diùlt.”

Annas an dara h-àit. MI-BHEUS ANN AN GIULAN. Eph. v. 11: “Na biodh comh-chomunn agaibh ri oibrìbh neo-tharbhach an dorchadais, ach gu ma fèarr leibh an cronachadh.” (Faic mar an ceudna, Taisb. ii. 20.)

Annas an treas àit. A' DEANAMH TARCUIS AIR UGHDARRAS NO AIR RIAGHAILT, NO AIR ORDUIGHIBH NA H-EAGLAIS. 2 Tes. iii. 6: “A nis àithneamaid dhuibh, a bhràithre, ann an ainm an Tigh-earna Iosa Crìosd, sibh féin a dhealachadh ris gach uile bhràthair a tha 'g imeachd gu mi-riaghailteach, agus cha'n ann a réir an teagaisg a fhuair e uainne.”

Annas a' cheathramh àit. A' DEARMAD DHLEASDANASAN FOLLAIS-EACH TEAGHLAICH, NO DIOMHAIR NA DIADHACHD. Eabh. x. 25: “Gun a bhi leigeadh dhinn sinn féin a chruinneachadh an ceann a chéile mar is gnàth le dream àraidh.” Ier. x. 25: “Dòirt a mach do dhian-chorruich air na cinnich nach do ghabh eòlas ort, AGUS AIR NA TEAGHLAICHEAN NACH 'EIL A' GAIRM AIR T' AINM.”

Annas a' chùigeamh àit. DIOMHANAS, NO LEISG. 1 Tim. v. 8: “Mur dean duine solar air son a chuideachd féin, agus gu h-àraidh air son muinntir a theaghlach; dh' àicheadh e 'n creidimh, agus is mios' e na ana-creideach.”

Annas an àite mu dheireadh. A' FIARADH AON REACHD SOILLEIR SGRIOBTUIREIL, NO ORDUGH EAGLAISEIL AIR BITH. 1 Tim. i. 9: “Cha 'n ann do dhuine fireaneach a dh' òrduicheadh an lagh, ach do dhaoimibh neo-dhligheach agus eas-ùmhal, dhoibh-san a ta mi-dhiadhaidh agus do pheacaich,” &c., &c.

X. Am bheil an Sgriobtur a' ceangal cudthrom sòluimte ri ascaoin na h-Eaglais?

Tha. Oir an uair a tha a' bhinn air a gairm do réir lagh' Chrìosd, tha i air a daingneachadh air nèamh, agus ma tha 'n ceann-airceach air a “ghearradh air falbh” gu tur o Eaglais Chrìosd, tha e air a thabhairt suas do Shatan dia an t-saoghail, mar aon d' a ìochdaranaibh a rioghachd fhaicsinneich-sa. Mat. xviii. 18: “Gu deimhin a ta mi ag ràdh ribh, ge b'e air bith nithe a cheanglas sibhse air talamh, bithidh iad ceangailte air nèamh.” 1 Cor. v. 5: “a shamhuil so do dhuine thoirt thairis do Shatan.” 1 Tim.

i. 20: “D’am bheil Himeneus agus Alecsander; muinntir a thug mise thairis do Shatan, chum le ’n smachdachadh gu’m foghlumadh iad gun toibheum a labhairt.”

XI. Ciod e dleasdanas na muinntir a tha air am meas iomchuidh air ascaoin Eaglais?

Iad féin irioslachadh fuidhe,—agus ann an ùmlachd dha, aithreachas a ghabhail, agus an ceud oibre a dheanamh. 2 Cor. vii. 11: “Oir feuch, an ni so féin doilgheas diadhaidh bhi oirbh, ciod e meud an dùrachd a dh’oibrich e annaibh, seadh, ciod an glanadh oirbh féin, seadh ciod an ro-dhiom, seadh ciod an t-eagal, seadh ciod an dian-thogradh, seadh ciod an t-eud, seadh ciod an togradh dioghaltais?” Eabh. xiii. 17: “Thugaibh géill.” Taisb. ii. 5: “Cuimhnich uime sin cia uaith a thuit thu, agus gabh aithreachas, agus dean na ceud oibre.”

XII. Am bheil e ’n a ni laghail neach a chaidh a chur air chùl no a ghearradh a mach, a ghabhail a steach gu bràth tuilleadh, a dh’ionnsuidh comunnachaidh na h-Eaglais?

Tha e; cia b’ e air bith uair a tha dearbhadh iomchuidh air fhaotainn m’ a aithreachas agus m’ a ath-leasachadh beatha, feudaidd e bhi air ath-ghabhail a stigh. Gal. vi. 1: “A bhràithre, ma ghlacar neach ann an coire air bith gu h-obann, sibhse a tha spioradail, togaibh suas a shamhuil sin do dhuine, ann an spiorad na macantachd.” Eoin. xx. 23: “Co air bith iad d’am maith sibh am peacanna, tha iad maithte dhoibh.”

XIII. Am bheil ascaoin-Eaglais ’s am-bith gu bhi air a chur an gnìomh gu follaiseach?

Tha. Mheud ’s a tha ’g a thoilltinn le lochdaibh mòra, follaiseach, a tha ullamh gu tuaileas a thoirt air an Eaglais. 2 Cor. ii. 6: “Is leòir d’a leithid sin do dhuine am peanas so, a LEAGADH air le MORAN.” 1 Tim. v. 20: “Iadsan a tha peacachadh, cron-aich an làthair nan uile, chum gu’n gabh càch eagal mar an ceudna.”

XIV. Am bheil a h-aon do bhrethibh na h-Eaglais a’ druid-eadh a mach a’ chiontaich o chluinntinn an t-soisgeil air a shearmonachadh?

Cha ’n ’eil. Tha e gu bhi air a shearmonachadh dhoibh-san a ’s ciontaiche. (Faic 1 Cor. ii. 6.) agus gu h-àraidh is e dleasdanas a leithid sin do neach feitheamh air searmonachadh an fhocail.

XV. Am bheil dochann air a dheanamh do phobull Dhé le cion oideis ’s an Eaglais?

Tha. ’N uair nach ’eil an Eaglais air a cumail fìor-ghlan, tha muinntir dhiadhaidh air am bacadh o thighinn d’a h-ionnsuidh. 1 Cor. v. 11: “ma ta neach air bith ris an abrar bràthair ’n a fhear-neoghloine, no sanntach, no ’n a fhear iodhol-aoraidh, no ’n a fhear-anacainnt, no ’na mhisgeir, no ’na fhear-foireigne, maille r’a leithid so do dhuine gun uiread is biadh itheadh.” 1 Cor. x. 20: “Cha b’ àill leam comunn a bhi agaibh-sa ri deamhnaibh.” Agus iadsan anns an Eaglais, a tha, no dh’ fheudas cinntinn diadhaidh, bithidh iad mar sin air an dealachadh uaipe. Taisb. xviii. 4: “Thigibh a mach aisde mo phobull, chum nach bi sibh a’ comhpàrteach d’a peacaibh, agus nach faigh sibh cuid d’a plàighibh.”

XVI. Am bheil dochann air a dheanamh do'n pheacach féin le leithid sin do dhearmad?

Tha. Bithidh e le so air a dhaingneachadh 'n a mli-chùram, 'n a fhéin-mhealladh, agus 'n a pheacadh. Esec. xiii. 10, 20: "Thug iad air mo shluagh dol air seacharan, ag ràdh, Sìth, agus gun sìth a bhi ann, le breugaibh rinn sibh cridhe an ionracain dubhach, agus nach d' rinn mise dubhach e, agus neartaich sibh làmhan an aingidh, a chum nach pilleadh e o 'dhroch shlighe, le bhi gealltainn beatha dha."

XVII. Nach feud Eaglais, le dearmad oideis, a creidimh a thréigsinn air chor 's nach bi i ni 's faide 'n a h-Eaglais do Chrìosd, ach a' cinntinn 'n a sionagog do Shatan?

Feudaidh. Thachair sin cheana air uairibh. Taisb. ii. 9: "Is aithne dhomh toibheum na muinntir a their gur Iudhaich iad féin, agus nach eadh, ach sionagog Shatain." Taisb. iii. 9: "Iad-san do shionagog Shatain, a tha 'g ràdh gur Iudhaich iad féin." Rann. 16: "Do bhrìgh gu 'm bheil thu meagh-bhlàth, agus nach 'eil thu aon chuid fuar no teth, sgeithidh mise thu mach as mo bheul."

XVIII. Ciod na sochairean a dh' fheadas éirigh do'n *chiontach* o chleachdamh an oideis?

Le so chi e am peacadh a bhi ole agus maslach. 2 Tes. iii. 14: "Agus ma ta neach 's am bith nach toir ùmhlachd do ar focal-ne tre an litir so, comharaichibh esan, agus na biodh comhludar agaibh ris, chum gum bi nàire air." Agus ma ghabhas e ris an smachdachadh le inntinn iomchuidh, tha e 'n a sheòl cumhachdach a chum 'irioslachadh, 'iompachadh, agus a theagasg. 2 Cor. vii. 9, 10: "A nis tha gàrdeachas orm, cha'n ann air son sibh a bhi doilich, ach gu 'n robh sibh doilich a chum aithreachais; oir oibrichidh doilgheas diadhaidh aithreachas a chum slàinte do nach gabhar aithreachas."

XIX. Ciod na sochairean a tha 'g eirigh do'n Eaglais o oibreachadh dileas an oideis?

1. 'S ann leis a tha peacaich air am mi-mhisneachadh o chomunn cealgach a dheanamh ris an Eaglais, agus an taois a dh' fheadadh am meall uile a thruailleadh air a ghlanadh mach. 1 Cor. v. 7: "Glanaibh a mach uime sin an t-seann thaois ghoirt chum gu 'm bi sibh 'n ùr meall nuadh." 2 Aireamh a fìor iompachain air fàs ni's lìonmhoire. Gniomh. xvi. 4, 5: "Mar a shiubhail iad troimh na bailtibh, thug iad dhoibh na h-òrduighean r' an coimhead a dh' òrduicheadh leis na h-abstolaibh agus na seanairibh a bha ann an Ierusalem, agus mar sin bha na h-eaglaisean air an daingneachadh anns a' chreidimh, agus MHEUD-AICHEADH iad gach là AN AIREAMH." Gniomh. v. 11, 13, 14: "Agus thàinig eagal mòr air an Eaglais uile, agus air na h-uile a chuala na nithe so. Agus cha robh a chridhe aig aon do chàch e féin a cheangal riu, ach bha mòr mheas aig a' phobull orra." Agus a'S MOID A CHUIREADH creidmich ris an Tighearna, BUDHEANN MHOR do dh' fhearairibh agus do mhnàibh." 3. A naomhachd air a deanamh aithnichte. Eoin. ii. 16: "Togaibh iad sin á so, na deanaibh tigh m' Athar-sa 'n a thigh marsandachd." 4. Onoir a cinn air fhìreanachadh. Esec. xxxvi. 23: "Aithnichidh na cin-

nich gur mís' an Tighearn, tha'n Tighearna Dia ag ràdh, 'n uair a bhios mi air mo naomhachadh annaibh-sa fa chomhair an sùl." 5. Agus làthaireachd ghràs-mhor Dhé, agus a bheannachd air an deanamh cinnteach. 2 Cor. vi. 17, 18: "thigibh a mach as a meadhon agus dealaichibh RIU, tha an Tighearn ag ràdh, agus na beanaibh ris an nì neò-ghlan, agus gabhaidh mise a'm' ionnsuidh sibh, agus bithidh mi a'm' Athair dhuibh, agus bithidh sibhse 'n ur mic agus 'n ur nigheanaibh dhomh-sa, tha 'n Tighearn uile-chumhachdach ag ràdh."

XX. Ach nach feud an ciontach le cleachdamh an oideis, a bhi air a thredrachadh gu searmonachadh an t-soisgeil a thréig-sinn, agus a bli le so nì's mò air a chruadhachadh?

Do bhrìgh gur e oideas riaghailt-lagha Dhé, feudaidh sùil a bhi againn ris an *dearmad* an àit a' *chleachdaimh*, ampeacach a chruadhachadh; ach ma nì e 'n a uail is 'n a ragaireachd, a' bhuanachd féin, agus na cothroman tha a' sruthadh uaithe a chur an neo-shuim 'n uair gheibh e iad le spiorad ceart; cha'n 'eil luchd-riaghlaidh na h-Eaglais gu bhi air am bacadh o 'n dleasdanas nì 's mò na tha ministear an t-soisgeil o a shearmonachadh, do bhrìgh gu 'm bheil iomadh air an cruadhachadh leis; agus an aingidheachd agus an cunnart air am meudachadh. 2 Cor. ii. 16: "Do 'n aon dream **THA SINN** 'n ar boltrach bàis chum bàis; agus do 'n dream eile, 'n ar boltrach beatha chum beatha:" Iud. 19: "Is iad sin an dream a sgaras iad féin o 'CHACH, collaidh, gun an Spiorad aca."

XXI. Am bheil luchd-riaghlaidh na h-Eaglais gu bhi gu tromfhreagarrach air son an oideis a chleachdamh gu ceart?

Iadsan a ta sealbhachadh dreuchd le òrdugh Chrìosd, aig am bi an dilseachd air a leantuinn le co iomadh agus co mòr beannachd, feumaidh an dearmad-san a bhi 'n a thobar o 'n ruith trom dhiobhail mhaireannach do'n Eaglais, eas-onoir do Chrìosd, agus ole do pheacachaibh; bu chòir dhoibh iad féin a mhothachadh fo'n chudthrom bu sholaimte mu 'n chùis so, agus làn-shùil a bhi aca r' an gairm a dh' ionnsuidh a' chunntais a 's teinne air là a' bhreitheanais, air son mar ghnàthaich siad iad féin d'a thaobh. I. Pead. v. 4: "Agus an uair a dh' fhoillsichear an t-àrd-bhuachaill, gheibh sibh crùn na glòire nach searg as." Eabh. xiii. 17: "Bithibh ùmhal do 'ur cinn-iùil, agus thugaibh géill doibh; oir tha iad ri faire air bhur n-anamaibh, **MAR MHUINN-TIR DA'N EIGIN CUNNTAS THOIRT UATHA**; chum gu'n dean iad e le **GAIRDEACHAS** 'agus cha'n e le **DOILGHEAS**."

CAIB. V.

MU CHUMAIL SUAS SAOR-THOILEACH AGUS MU SHUIDHEACHADH LAGHAIL NAN ORDUIGHEAN FOLLAISEACH.

I. An e dleasdanas Chrìosduidhean pàirt d' am maoin a thoirt seachad, air son bli cumail suas aoraidh agus seirbhis Dhé?

Is e araon an dleasdanas, agus an sochair e. Exs. xxxv. 5: "Togaibh 'nur measg tabhartas do 'n Tighearna: gach neach aig am bheil cridhe toileach, thugadh e leis e, tabhartas do 'n Tighearn; òr, agus airgid, agus

umha." Galat. vi. 6: "Comh-roinneadh an neach a ta air a theagasg 's an fhocal, ris an neach a ta 'g a theagasg, anns na h-uile nithibh maith." Faic, mar an ceudna 1 Cor. ix. 3—15.

II. Ciod an inntinn anns am bu chòir an tabhartas so a thoirt seachad?

Bu chòir a thoirt gu saor, falaidh, taingeil, cràbhach. Lebh. i. 3: "Bheir e seachad e d' a shaor thoil féin." 2 Cor. ix. 6, 7: "An ti a chuireas gu gann, buainidh e gu gann mar an ceudna; agus an ti a chuireas gu pailte, buainidh e gu pailte mar an ceudna." Salm. cxvi. 17: "Dhuitse iobraidh mi iobairt molaidh, agus air ainm an Tighearna gairmidh mi."

III. Ann an cùisean 's an ionadan àraidh, far am bheil cuibhrionn iomchuidh air a sholar cheana, air son òrduighean agus ministreileachd an t-soisgeil fhìor ghloin, le tiodhlacan suidhichte dìomhair, no follaiseach, am bheil criosduidhean, air an aobhar sin, gu an cuibhrionn féin a chumail air ais?

Cha 'n 'eil: bu chòir dhoibh, ann an cùisibh mar sin, am meudachadh air son maith nan cinneach, agus muinntir eile air nach do bhuilicheadh na sochairean ceudna; agus mar so, bidh soisgeul Chrìosd air a chraobh-sgaoileadh gus an dean gach uile chinneach seirbhis dha.

IV. Am bu chòir do uachdaranaibh, agus do rìoghachdaibh 'n an inbhe fhollaiseich, aoradh Dhé agus leas a' chreidimh a chumail suas?

Bu chòir: tha iomadh aobhar agam a' smuaineachadh gur e sin an dleasdanas.

V. Ciod iad cuid do na h-aobharaibh sin?

1. Chionn gu 'n d' fhuair uachdarain an cumhachd o Dhia; agus, uime sin, is còir dhoibh a ghnàthachadh chum a ghloire. Gnà-fhoc. viii. 15. Tha rìoghachdan a' faighinn shochairean uaith, agus, uime sin, bu chòir dhoibh seirbhis dhligeach a thoirt da.

2. A thaobh ann an Iudea, o shean, gu 'n robh an creidimh air a shuidheachadh le Dia, agus air a chumail suas leis na h-Iùdhaich; nis an ni a dh' òrduich Dia, mar ni ceart, feumaidh e bhì ceart; agus an ni a bha ceart an sin, feumaidh e bhì ceart fathast.

3. A thaobh nach 'eil ni 's am bith 's an Tiomnadh Nuadh an aghaidh so, ach air an làimh eile, tha na h-uile ni do réir so, agus iomadh fàidheadaireachd agus àithne mu dheighinn àm an t-soisgeil gu soilleir a' comharrachadh so 'n a dhleasdanas do rìghribh agus do rìoghachdaibh: Faic Salm. lxxii. 10, 11. Agus Isai. xlix. 22, 23.

VI. Am bheil aon aobhar eile agad air son so?

Tha: 4. Chionn gur h-e Criosd, mar Eadar-mheadhoinear, Rìgh nan rìgh, agus, uime sin, bu chòir dhoibh strìochdadh dha, agus a chuis-san a chumail suas.

5. A thaobh gur i crìoch àraid uachdaranachda an t-òle a chumail sìos, agus am maith a' dhionadh.

6. A thaobh gu bheil creidimh Chrìosd, gu h-àraidh far am bheil e air a shuidheachadh do'n t-seòrsa ghlan Chléireachail, a' cumail dhaoine nis mò an òrdugh, agus ni 's fèarr 'n an caithe beatha.

VII. Nach bhì mi-ghnàthachadh còrr uair a' tighinn a stigh do Eaglaisibh Sgrìobtuireil ged chaidh an suidheachadh air an dòigh cheart sin?

Bithidh: ach tha sinn ri strì ris na mi-ghnàtha sin a chur uainn, agus an deadh chleachdamh a chumail suas. Cha tilg duine glic uaith trusgan maith chionn gu bheil droch bhall no dhà ann, na 'n deanamh beagan do shaothair an toirt as.

VIII. Am bheil thu, air an aobhar sin, gu creidimh a chumail suas a tha neo-Sgrìobtuireil, chionn gu bheil e suidhichte?

Cha 'n 'eil idir: oir cha 'n 'eil creidimh gu bhì air a mheas maith chionn gu bheil e suidhichte; ach bu chòir dha bhì suidhichte chionn gu bheil e maith.

IX. Am bheil e iomchuidh gu 'n deanadh uachdarana creidimh a shuidheachadh 's a chumail suas co dhiubh bhios e fìor na breugach, fìor-ghlan no truailidh?

Cha 'n 'eil: feumaidh duin' a chlann oileineachadh; ach cha 'n 'eil e cead-uite dha an oileineachadh air sheòl a bhios cronail dhoibh féin agus do dhaoin' eile. 'S ann mar so, mar an ceudna, tha a' chuis eadar uachdarana agus ìochdarana.

CAIB. VI.

PONCAN R' AN COIREACHADH AN Eaglaisibh EILE.

I. Nach 'eil an Eaglais Chléireachail, gu ceart, iomchuidh bhi air a gairm no air a h-ainmeachadh Protastanach?

Tha. Do bhrìgh gu 'm bheil i, maille ris na h-Eaglaisibh ath-leasaichte eile, ag aidmheil gu 'n dlùth-lean i ris an fhianuis shòluimte a thog luchd an Ath-leasachaidh (mu shèa-ceud deug bliadhna do dh'aois ar Tighearna) an aghaidh mhearachdan agus thruaillidheachd Eaglais na Ròimhe.

II. Ciod iad cuid do na mearachdan anns an Eaglais sin, an aghaidh an do thog an Eaglais Ath-leasaichte fianuis?

Thog iad fianuis, a measg iomadaidh ni eile, an aghaidh teagaisg Ard-cheannais a' Phàpa. (Mat. xxiii. 8, 11; Eph. ii. 19, 20.) Thog iad fianuis an aghaidh teagaisg neo-fhàilingeachd na h-Eaglais, (Gnìomh. xvii. 11; 2 Cor. i. 24.) An aghaidh teagaisg a bhrìgh-atharrachaidh, agus iobairt na h-aif-rinn. Gnìomh. iii. 20, 21, Eabh. ix. 24-28: 12-14.) An aghaidh an teagaisg, gu 'm bheil oibre maithe nan naomh, fùghail ann an làthair Dhé. (Isa. lxiv. 6; Eph. ii. 8, 9. Rom. xi. 6.) An aghaidh teagaisg a' Phurgadair agus gu 'm bu chòir ùrnuighean a chur suas as leth nam marbh. (Luc. xvi. 22, 23, xxiii. 43; 2 Cor. v. 8, 1 Eoin. i. 7; Tais. xiv. 13.) An aghaidh an teagaisg gu 'm bu chòir aoradh a dheanamh do dh'iomhaighibh nan naomh agus do chumhneachanaibh no do nònaidibh coisrigte. (Ecs. xx. 4, 5, Taisb. xix. 10; xii. 8, 9.) An aghaidh, nach bu chòir na Sgrìobtuirean a bhi air an leughadh leis a' phobull. (Deut. vi. 6, 7; Mat. xxii. 29; Eoin. v. 39.) An aghaidh teagaisg bheatha na geamnuidheachd, agus fantuinn air ais o sheòrsachaibh àraidh bìdh, le cumail a mach gu 'm bheil an leithide sin a ghnàth, an dlù-dhàimh ri àrd-dhiadhachd agus naomhachd bharrachd na deadh-allaidh. (Lebh. xxii. 10, 13; 1 Cor. vii. 2; 1 Tim. iv. 3, 2; 1 Cor. vii. 8.) Tha na h-Eaglaisean Cléireachail Ath-leasaichte a' togail am fianuis an aghaidh nam mearachd so, agus ann an aghaidh iomadaidh mearachd eil' ann an Eaglais na Ròimhe, a thaobh iad bhì ana-Criosdail, agus sgriosail do dh'anamaibh dhaoine.

III. Ciod an solus anns am bheil luchd-Cléire ag amharc air Eaglais Phrostanach shuidhichte Shasuinn agus Eirinn?

Tha iad 'g am meas mar Eaglaisibh le Criosd, ach aig an àm cheudna, co neo-sgrìobtuireil 'n an suidheachadh, agus 'n am ministreileachd, agus gu 'm b'eigin doibh féin an comunn a chumail air leth uatha.

IV. Ciod a th' ann an suidheachadh, agus ann am ministreileachd nan Eaglaisean so a ta Luchd-Cléire ag àicheadh agus a' cur air chùl?

Anns a' cheud àit. Tha iad ag àicheadh a' chumhachd agus an ùghdarrais ann an gnothuichibh spioradail, a tha na h-Eaglaisean ud ag aideachadh a bhi aig an àrd-Uachdaran aimsireil, co dhiubh is firionnach no boirionnach e. Faic Leabhar Lagha Rìgh Eannraig, an t-ochdamh *Caib.* far am bheil e air a chur an cèill,—“Gu 'm bheil làn chumhachd agus ùghdarras aig an Rìgh a chluinntinn agus a shònruachadh, gach uile chùis a bhùineas do 'n Eaglais, agus gach uile dhubhailc, pheacadh, mhearachd, agus shaobh-chreidimh ath-leasachadh agus a cheartachadh, Ge be air bith.” Agus faic mar an ceudna, anns an 34. *earrann do'n chaibideil cheudna, anns am bheil air a chur sìos*—“Ge b' e air bith a bhriseas gu follaiseach beul-aithris, no Riagh-ailt-chràbhaidh na h-Eaglais, tha e a' deanamh dochann do ùghdarras an uachdarain.” (Mat. xiii. 10; Eph. i. 2.)

Anns an dara h-àit.—Tha aca an aghaidh nan Eaglaisean ud, gu'm bheil, do réir an suidheachaidh-san, cumhachd aig *Pàrlamaid*, no àrd-chomhairle na Rìoghachd, a th'air a deanamh suas do luchd-Eaglais Easbuigeach Shasuinn, Eaglais Chléireachail na h-Alba, agus gach dream eile 's am bith mar thachaireas, agus ana-creidmhiach, a shònruachadh cia lion Easbuig agus Aodh-air a's feumail a bhi aca, mar th' air a nochdadh anns an *Achd-lagha* mu dheireadh a rinn iad; ann an beagachadh àireamh an cuid Easbuigean ann an Eirinn.

Anns an trèas àit.—Tha iad 'g an àicheadh, do bhrìgh na smachd, agus an

ughdarrais, a tha iad a' fulang do riaghladh ainisireil na Rìoghachd a bhi aig' os an ceann ann an cùisibh diadhaidh, gu 'm bheil iad air am fàgail eucomasach iad féin ath-leasachadh, a ghlanadh, no chur am farsuingeachd; no aon mhearachd no mi-ghnàth, 'n an giùlain a cheartachadh.

Ann's a' cheathramh àit,—A' cumail a mach mar tha Luchd-Cléire a' deanamh, gun d' òrduich Criosd 'n a fhocal, gach uile shuidheachadh a mheas a ghliocas sìorruidh a chum oileanachaidh na buidhne spioradail a 's leis féin, agus gu 'n do theagaisg e an dearbh mhodh a b' fhèarr a dh' fheadadh a bhi a chum an riaghladh agus an coimhead. Dh' àicheadh iad an cumhachd a tha na h-Eaglaisean so ag agairt air Reachd ceangail deas-ghnàth soluimte a' chràbhaidh ann an aoradh Dhé. (*Faic Puing 20.*) agus air an dòigh sin na nithe sin atharrachadh anns an do shònruich e a shuidheachadh féin a bhi air a choimhead. Gnàth. xxx. 6; Taisb. xxii. 18.

Ann's a' chùigeamh àit,—Cha'n urrainn iad aontachadh leis na Riaghailtibh-cràbhaidh a leanas nach 'eil na Sgrìobtuirean a' ceadachadh;—Na h-iomadaidh làithe féile a th' air an sònruich agus air an coimhead leis na h-Eaglaisean ud.—Goistidhean ann am baisteadh,—Goistidhean a' toirt bhòidean ann an ainm an leinibh, agus a' gabhail chumhnantan orra féin, nach urrainn iad, do réir nàduir, a chomhlionadh—A' gnàthachadh samh-ladh a' chroinn-Cheusaidh, (no na croise) anns a' bhaisteadh—a dol fo làimh an Easbuig gu bhi air an coisrigeadh leis.—'Ga 'n ùmhlaichadh 'n uair chluinneas iad luaidh air ainm Iosa—a' dol air an glùinibh aig Suiper an Tighearna.—A' frithealadh Suiper an Tighearna gu h-uaigneach—A' coisrigeadh Eaglaisean, ionadan-adhlaic, agus aran agus fion na Sacramaid—Am buileachadh fuar chràbhach a tha iad a' deanamh do dh' fhuigheal an arain agus an fhiona an déigh a' chomunnachaidh—Maitheanas peacaidh do mhuintir thinn. Mat. xv. 9.

A chionn gu 'm bheil cuid do na Riaghailtean-Cràbhaidh sin, do réir coltais neo-chudthromach anna féin, c'arson a tha an coimhead 'n a cheann-fàth cudthromach air na Eaglaisean ud àicheadh?

Do bhrìgh gu 'm bheil a leithid do choimhead a' toirt misnich do dh' fhuair-chràbhadh, agus colg-dhireach an aghaidh dìongmholtais nan Sgrìobtur, mar an aon Riaghailt creidimh agus cleachdaimh, agus a' cumail suas nan saobh-bhunaitean neo-sgrìobtuireil agus aimhleasach, gu'm feud daoine gu neo-lochdach agus gu tarbhach tuilleadh a chur ri suidheachaidhean Chriosd, agus ri cùmhnant a' chomunnachaidh 'n a Eaglais. Col. ii. 20, 23.

Ann's an t-seathamh àit,—Cha'n urrainn iad gabhail ri “Leabhar nan Ùrnuighean Coitichionn” le thoirt fainear gu 'm bheil a bhi deanamh feum dheth 'n a mheadhon air grabadh a chur air cleachdamh nan gìbhtean spioradail, agus a' misneachadh gnàthas marbhantach ann an cràbhadh, agus 'n a dheas-ghnàth coitichionn agus 'n a chur r' a chéile, tha e neo-choimhlionta agus meirbheallach, a' gabhail a steach ath-aithris bhriathran gun fheum—earrannan neo-iomchuidh mar theagasg, as an *Apocrapha**—suidheachaidhean mi-òrdail gun chonnball 'n an ùrnuighibh—agus iad co ro-choltach ris an Leabhar-aifrinn Phàpanach, o 'm bheil iomadaidh do na h-ùrnuigh-ean air an tarruing.

Ann's an t-seachdamh àit,—Tha iad an aghaidh cleachdaimh na h-uach-daranachd Eaglais agus cumhachd an òrduchaidh a bhi air a chur gu h-iomlan an comas nan Easbuig. 1 Tim. iv. 14.

Ann's an ochdamh àit,—Tha iad an aghaidh lìonmhoirachd nan dreuchdan neo-sgrìobtuireil anns na h-H-eaglaisibh ud, mar tha, àrd-Easbuig, Easbuig-ìosal, àrd-dheacona, Deadhan, Fear-Stiopan-cille, Fear-naomh-Reachd, Bioc-air, comasdair, àrd-chomhairlich', Fear-ionaid, agus Pracadair; dreuchdan nach robh riamh air an òrduchadh le Criosd, ach a bh' air tùs air an cruthachadh le Pàpa na Ròimhe.

Ann's an Naoidheamh àit,—Cha'n urrainn iad gabhail ris an teagasg, gu 'm bheil naoidhean air “ath-bhreith,” le baisteadh an uisge, agus air a “dhean-

* Leabhraichean coltach ris na Sgrìobtuiribh, agus a ta Papanach agus iomadaidh eile 'cumail a mach a ta 'n daimh ris na leabhraichibh sin, air an aobhar sin tha iad 'g a cheangal suas maille ris a' Bhioball, agus 'g a mheas mar Earrann de'n Leabhar naomha sin, ged nach 'eil ann ach Eachdraidh mar Leabhar gnàthaichte eile. Tha earrann do sheathamh puing a' chreidimh Shasunnaich air a tharruing as an Leabhar sin.

amh na bhall do Chrìosd agus na leanabh do Dhia." Seumas i. 18; Pead. i. 23.

Ann an deichean h àit,—Tha iad a' caoidh co soirbh-shaor sa tha na h-Eaglaisean ud a thaobh na muinntir a tha iad a' gabhail, a dh'ionnsuidh an comunnachaidh agus shochairan an Eaglais. Tha iad a' caoidh, mar an ceudna, gu'm bheil gach aon do na ministearibh diadhaidh a dh'oidhirpicheas ri oideas spioradail a chleachdamh fo mheachainn geur-leanmhuinn cheadaichte, agus fo ùmhladh laghail.

Ann an aon àite deug,—Tha iad an aghaidh cumhachd leagail agus togail na h-ascaoin Eaglais a bhi aig fear nach buin do'n Eaglais féin, anns an ni sin do'n goirear "Mòd-Easbuig."

V. Cìod an solus anns am bheil luchd-cléire, (no Eaglais na h-Alba,) a' faicinn nan Eaglaisean ud ris an abrar Neothar-eiseimeilich, no coimhthional?

Tha iad a' gabhail ris gach aon aca a ta 'g a' d'mheil an ni do'n goirear teagasg nan gràs, a bhi mar an ceudna 'n an Eaglaisibh le Crìosd; ach tha iad an aghaidh an suidheachaidh sònruichte—Ni a ta cumail a mach, gu 'm bheil coimhthional àraidh 'n an Eaglais a ta neothar-eiseimeil a thaobh gach aoin eile, gun a bhi fo smachdachadh àrd-mhòdan, agus gu 'm bheil ùghdarras aig uile bhuill na h-Eaglais air uachdaranachd a chleachdamh, agus an aonta 'chur ris gach gnè riaghlaidh agus breth a tha air iarraidh air an Eaglais a chur còmhnaidh.

VI. C'ar son a tha iad an aghaidh a leithid so do Riaghladh-Eaglais?

1. Tha e colg-dhireach an aghaidh aonachd na h-Eaglais mar air a suidheachadh air aonachd a Cinn Nèamhaidh féin—a creidimh—a bàistidh, agus na h-uile riaghailt lagha agus òrduighean, agus a' chunntais a th'air a thoirt mu an timchioll sin uile, anns na Sgrìobtuiribh, le a samhlachadh ris a' chorp dhaona 1 Cor. xii. 12, 26, 27: ri Rioghachd. Eoin. xvii. 36. Agus ri armailt fo aon cheannard. Taisb. xx. 9.

2. Tha e colg-dhireach an aghaidh suidheachadh na ceud Eaglais, (Faic Caibideil I. Ceist 3. Earrann 4.)

3. Tha e cur as do 'n eadar-dhealachadh a th'air a labhairt uime gu soilleir anns an sgrìobtur, eadar luchd-riaghlaidh na h-Eaglais agus iadsan a th'air an riaghladh. Eabh. xiii. 17, 24.

4. Do bhrìgh an ana-cothrom do'm bheil iad buailteach.

Ann a' cheud àit,—O 'n smachd neo-dhligheach a th' aig a' phobull 'n an comas a chleachdamh thar an aodhairean, 'n an tàrladh dhoibh, le dìlseachd fìrinnean a shearmonachadh nach biodh taitneach leo; no le bhi cronachadh cuid do pheacannan do'n robh iad buailteach, no oibheum 's am bith a labhairt, no 'n an gabhadh am popull aig àm 's am bith tlachd do shearmonaich' eile; tha e air ball gu bhi buailteach air a chur as a dhreuchd.

Ann an dara h-àit,—O iad a bhi dh' easbhuidh mòd-dearbhaidh ris an deanadh neach a ghearan 'na 'm b' e 's gu 'n nochdtadh ainneart dha aig breth le falachd luchd-foille, no le cumhachd mi-iomchuidh aig cuid do'n choimhthional anns am bheil esan 'n a Aodhair no 'n a bhall comuinn. Gnìomh. xv. 2.

Ann an treas àit,—O co neo-chomasach 's a tha coimhthional air leth, air aon do na gnothuichibh a 's cudthromaiche m' an deachaidh an Eaglais a chur suas air thalamh a choimhlonadh, 's e sin, rìoghachd Chrìosd a mheudachadh. Tha neothar-eiseimeilich an uair a tha iad a' toirt oidhirp air an t-soisgeul a chraobh-sgaoileadh, air an toirt gu bhi ag oibreachadh, cha 'n ann a dh' aon rùn mar Eaglais, ach mar bhuill do chomunnaibh eug-samhuil air an co-mheasgadh an ceann a chéile.

Ann a' cheathramh àit.—Do bhrìgh gur gnàthas e ann an cuid do phona-aibh a tha glè neo-ghoiresach, mur a h-eil e gu h-ìomlan do-dhèanta an leantuin a mach. Gabhaidh sinn so mar *eisimpleir*:—Ann an cùisean àraidh do chiontaidhean neo-ghlan a tha air an toirt an làthair na h-Eaglais; mar a tha striopachas, no adhaltranas; cha'n urrainn am boirionnach gu'n *anabarr neo-chionaltais mhi-iomchuidh* a nochdadh, seasamh chum éisdeachd agus breithneachaidh, mar a tha dhleasdanas oirre 'dheanamh, réir riaghailtean nan neothar-eiseimeileach.

AN COMH-DHUNADH.

VII. Ciod eile na smuaintean seadhach bu chòir toirt air luchd-cléire dlù-leantuinn le gràdh dealasach ri 'n Eaglais féin?

A teistean, no a cliù Sgrìobtuireil, co saor 's a tha i o na cunnuilbh tromha tha'n aghaidh riaghailtean nan Eaglais eile, an t-saorsa dhiadhaidh agus na cothroman a ta a luchd-comuinn a mealtuinn.

VIII. Ciod iad na saorsaidhean agus na cothroman sin?

Comas a bhi aca an cuid aodhairean agus an luchd-riaghlaidh féin a thaghadh. Saorsa o chumhachd ain-tighearnail air an aon làimh, agus o eas-aonachd air an làimh eile, ann an uachdaranachd an Eaglais féin, na meadhona, agus na cothroman a th'aca air mi-dhìlseachd ann am ministearibh, no ann an seanairibh, ciontaidhean luchd-comuinn, agus mearachdan ann an teagasg, a thoirt an làthair luchd-riaghlaidh na h-Eaglais, a chum rann-uchaidh agus breitheanais--Cothrom agus cumhachd air cùis-lagha a thogail o aon mhòd-Eaglais gu mòd-Eaglais eile, 'n uair a tha'n còraichean mar luchd-àiteachaidh Shìoin air an dochann no air am maslachadh, agus is ionann a ta a suidhechaidhean agus an riaghailtean-Eaglais is gu 'm bheil i a' gabhail a stigh innte féin cumhachd air eucoirean agus mearachdan ath-leasachadh, agus gu 'm bheil aice na h-innleachdan a's fèarr a chum crìochan Rìoghachd an Fhìr-shaoraidh a chur am farsuingeachd, agus corp dìomhair Chrìosd thogail suas a chum làn-fhàs.

IX. Cia mar bu chòir do luchd-cléire na sochairean so a chleachdamh, agus a bhuileachadh?

Bu chòir dhoibh an cleachdamh gu taingeil, agus gu dileas, a chum an oileineachaidh féin, le Eaglaisean eile 'thoirt a chum còrdalachd lagha tigh Chrìosd, agus oidhirpeachadh obair theachdairean a chur air aghaidh 'n an tìr féin, agus air feadh an t-saoghail gu léir, chum 's gu 'm faic uil' iomalla na talmhainn slàinte Dhé.

A' CHRÌOCH.

